

Papp
Zoltán

VÉGÜL

Ahogy kezdődik, az minden-
esetre baljóslatú.

H. a hipochonderek reszketeg
kéjével történeteket ad elő, mi-
közben a megállóban a villa-
mosra várakozunk.

Körülbelül így: — Fél négy-
kor még felszólalt egy értekezle-
ten. Negyed ötkor felhívta a fe-
leségét, hogy palacsintát süssön
estére. Aztán a mosdóban, ami-
kor a szappan után nyúlt, hirtelen
elfehéredett az arca, szívé-
hez kapott, és...

O. hideglelősen összeborzong,
szorosabbra húzza magát a ved-
lett zakót, úgy kérdi: — Hány
éves volt?

— Negyvenhét.

H. 27, O. harmincnégy, én
meg negyven vagyok.

Ez a csönd most szintén bal-
jóslatú. Ezek azok a pillanatok,
amikor számot vetünk apróbb
bajainkkal, eleddig félvállról
vett, időleges nyavalyáinkkal.

Rajuk pillanatok, felettébb sá-
padtak. S ahogy visszanéznek
rám, abból sejtem, én se lehetek
túlontúl pirosposzgas.

Időleges neurózis, torkot mar-
koló szorongás. Egy lány oldja
fel, aki szemben ül velünk, a
csörömpölve előreguruló sárga
járgányon. Szabályos arc, hun-
cut tekintet, szerényen hival-
kodó keblek, miniszoknya, mely
kirakatba teszi az izmos, nyúl-
lánk combokat. Kimeredt szem-
mel bámuljuk. A harisnya más
szővési felső szegélyét is, amely-
ből egy vékony, fekete haris-
nyakötő pánt ered, majd nyíl-
egyenesen felfelé iparkodva el-
tűnik a szoknya barlangjában.

A halálról, s benne minket
hozzá közelítő bajainkról eköz-
ben mindenesetre elfeledkezünk.

1.

O. szorosan odazárkózva mő-
göttöm áll, úgy súgja, közben
tarkómon érzem meleg lehetét,
amelyről tudom, hogy ráadásul
még konyak szagú is, hiszen
előtte mindhárom felhajtottuk
a magunk jól bevált szíverősítő-
jét: — Az a szokás, hogy meg-
nézik.

H. szinte visszahőköl: — Nem!
Nem!

Látni rajta, már az éca pusz-
ta fölmerülése rosszullétbe haj-
szolta. Be is húzódik rögvést az
árnyékba.

— Megnézni? — suttogom. —
Miért?

O. adja a jólértécsültet. — Így
szokás. — Még egyszer utoljára
látni. Ez tulajdonképpen a bú-
csú. Meg aztán ilyenkor ott ül-
nek a legközvetlenebb hozzátar-
tozók is. Lehet részvétet nyilvá-
nítani.

— Mit?!

— Kondoleálni. — Ezt már
hangosabban mondja, s főképp
tagoltan. Úgy látszik, ő egy po-
hárral többet ivott.

Bőntök, miközben muszáj
látnom, hogy H. jobb kezével
görcsösen markolja a vékony
nyírfadereket, míg másik kezé-
ben zsebkendő, és avval homlo-
kán matat.

2.

A legfurcsább az, hogy itt bent
félhomály van. Tűző napsütésből
jövünk, a kékesfehéren izzó al-
földi ég alól, ahol csak a levegő-
ben fátyolként lebegő por enyhi-
ti némiképp a szemrontó ragyo-
gást. Itt meg fekete, ezüsttel sze-
gett drapériák lógnak mindenütt,
időnként lustán melegegve. A
bejárattal szemközt, a koporsó
tűzfélén karos tartókba szűrt
gyertyák lobognak. A kinti fénytől
még hunyorgunk, e kis lán-
gokat megpillantva néhány má-
sodpercig azt tapasztaljuk, amit
a fizika is tanít: néha két fény
is kiolthatja egymást. Ez persze
csupán tünékeny látszat, O. is
csak megszokásból dörzsöli meg
szemhéját. A tény: a félhomály.

Szinte félelem fog el bennün-
ket, nehogy nekikoccanjunk va-
laminek. O.-nak ennek ellenére
sincs szerencséje. Zakószárnya
beleakad a bal felőli gyertyatár-
tó cifrázatába. Ijedt reflexszel
utánakap. Még elzuhanás előtt si-
kerül megragadnia, majd visz-
szaadja merőleges egyensúlyát, s
ettől biztonsága is visszatér. —
Látod, még a gyertya se aludt ki
közben — csippent felém a ke-
mével.

Az elhunyt fejénél az özvegy.
Tőle jobbról, balról gyermekei.
Két embernői fia, három asz-
szonylánya. Amazok feleségeik-
kel, ők meg férjeikkel. Az öz-
veg gyászol, fel-felcsukló zo-
kogással, fiai csitítják. A me-
nyek, vejek kicsit tanácsala-
nok. Hol egyik, hol másik kel
föl a székről, kíséreltet tesz a
kápolnából való kitörésre, aztán
rosszálló pillantások keresztü-
zében feladja, visszaereszkedik a
székre. Odébb a testvérek, raj-
tuk túl az özvegy atyafisága.

Vagyunk vagy harmincan. A
levegő nehéz, sötét, egyre nehe-
zebb. Itt van ugyanis félhomály-
va a koszorúk többsége is. Piros
és fehér rózsák, ugyanolyan
szegfűk lövellik az illatot, mely
a felhevült gyertyaviasz és a
veríték szagával verekszik, majd
végül döntetlenben maradva ösz-
szevegyülnek.

Többretegnyi édeskés felhő ne-
hezedik ránk a fehér boltozat és
a róla lecsüngő komor baldach-
ninok alatt. Eközben szorgalmas
lépegetünk az elhunytól
fokban egyre távolodó rokonsági
rangsorban, sietős kézfogás kísé-
retében elmormogva a „részvé-
tem” szót, enyhe főhajítás, és a
környezettől ihletett szomorú
arkifejezés társaságában.

Hogy is mondta O.? Az a szo-
kás, hogy megnézik...

Szépen himzett, selymes tapin-
tású a szemfedő. Ahol az alatta
fekvő test kiemelkedőbb részei-
hez ér, éles gyűrűk vetülnek
sugarasan rajta. Az ott a lábfej,
itt, középen az összekulcsolt ke-
zek, fönt, a végénél pedig az arc
asszimmetrikus pontja, az orr.

Egy pillanat csupán, és már
hajtom is vissza a lenge anya-
got, amely azonban nem adja
meg könnyen magát a lendület-
nek. Végül egy távoli rokon, asz-

szony, siet segítségemre. Megha-
tódott gonddal eligazítja a szem-
fedőt, hogy pontosan takarjon, és
a gyűrűdések is sugarasan ágaz-
zanak szét rajta.

— Köszönöm — suttogom,
majd ijedten hozzáteszem. — És
részvétem, persze.

3.

Már kint vagyunk újra az al-
földi ég felhevült búrja alatt.
H. még mindig a fát fogja, ám
O. is sápadt.

Majdnem olyan sápadt, mint ő
volt ott bent, békésen elnyúj-
tózva a ravatalon.

Ez a sápadtság nem a fehér,
inkább a sárga színhez áll kö-
zelebb. De olyan sárga ez,
amelyben a lila és a fekete ár-
nyalatai is ott lappanganak.

Szeméi szépen lezárva, de a
szája egy csöppet szétnyílt, per-
sze nem úgy, mint azé, aki
mondani akar valamit, inkább
görcsösen.

Arca kissé fel van puffadva,
eredeti vonásait ettől jobbra el-
vesztette. Ami markáns volt
benne, most fölpuhult, amorf
lett, akárha hirtelen hízekony-
ság támadta volna meg. Frissen
van borotválva, de a borbély az
állán kicsit megvágta. Ott aztán
akkora részen, amekkora egy
tűzfílleres, elszíneződött, meglilult
a bőr.

Sötétkékvé ünneplő ruhája van
rajta. Esküvőjére csináltatta.
Mellén azonban kissé beesett a
zakó, és a nyakkendőt sem sike-
rült tökéletesen megkötni, 'bögja
oldalt elcsúszott, a sárgulófél-
ben levő fehér ing gallérjának
farkincái pedig enyhén felkun-
korodtak.

4.

— Neki, szegénynek már min-
den mindegy — hallom mellet-
tünk.

— Pedig ki hitte volna? Két
hétrel ezelőtt még beszéltem ve-
le. Akkor még semmi nem lát-
szott rajta.

— Így szokott ez lenni...

— A szíve vitte el.

— Egyik pillanatról a másik-
ra...

— A sorsát senki nem kerül-
heti el. Aztán, ha eljön az ideje,
így végezzük majd mi is.

H. odébbhúzódik, miközben te-
kintete a göröngyös, fűcsomók-
kal tarkított földet szondázza.

O. azonban kitart. Már arca is
visszanyerte az időlegesen el-
vesztett enyhe pirt.

Újra rákérdezik mellettünk: —
Na, hozzák már szegényt.

5.

A pap mellett a kántor, és
mindjárt rá is zendít. Ő, a vá-
rosszerte híres R., aki már meg-
számálhatatlan szempárt könny-
re indított, s ugyanannyi szívet
megkönnyebbültté facsart. Öreg-
szik szegényke, érces hangja. Is
megkopott. S a melódia is elég
monoton, kevéske lehetőséget ad
a bravúrokra, melyekre ugyan
R. szemmeláthatólag már nem
túlzottan vágyakozik.

Egy alsóvárosi családi saga
van most versbe-dalba szedve.
Főszereplő természetesen az el-
hunyt, de helyet kap benne az
egész rokonság, méghozzá név
szerint. Bizony ezek a бүккfa
keménységű alföldi magyar ne-
vek néha megbicsakoltatják a
latin metrum ígézetében fogant
dallamot, mely ilyenkor enyhén
alászálló ereszkedővel zeng to-
vább, dicsérve az eltávozót, és
az ittmaradtakat.

Itt állunk a poros levelű nyír-
fák, a még porosabb levelű
gömbakácok és a por alatt szin-
te fulladozó lugasrózsák alatt,
és hallgatjuk, hogy az elhunyt
volt a legjobb ember a világon.
A legszeretőbb férj, a leggondo-
sabb családapa, a legfigyelme-
sebb testvér, a nyílt szívé em-
bertárs. Aki, ha néha mégis
megbotlott volna az élet, száma-
ra különösen göröngyösnek bizo-
nyult útjain, itt, most, ezennel
kér bocsánatot és külön-külön,
név szerint, mindenkitől.

A közelállóknak tompán felzo-
kognak, míg a dallam lassan el-
hal fejünk fölött a levegőben,
majd a rangsort most is ponto-
san betartva, mi tehát szégyellő-
sen az oszlop végére sodródva
megindulunk a sír felé.

O. mögöttem jön. Nem nézek
hátra, de suttogásából, felsza-
vaiból már tudom, hogy H.-t tá-
mogatja, aki időnként megszólal,
s maga elé mormogja: — Soha
többet nem jövök temetésre...

— Búcsúznunk töled, testvé-
rünk — imígyen a pap, és szem-
befordul a sírgödörrel, amibe a
sírasók lassan beleeresztik a
koporsót, amely többször is ne-
hézkesen hozzáütődik az oldal-
falnak. De néhány centire innen
attól, ahol már megülne a gödör
alján, egyetlen gyors, erőszakos
mozdulattal kirántják alóla a
gurtnikat, miközben a faláda
tompá puffanással talajt ér. Ak-
korra azonban ők már a gurtni-
kat tekergetik, majd meg se
várva, hogy a kántor befejezze
énekét, az első aláhulló göröng-
yök után lapátolni kezdik a
mélységbe a földet.

A koporsó előbb tompán dü-
börög a rázúduló föld súlya
alatt, később azonban inkább
már csak halk pengés hallik,
amikor a gyorsan mozgó lapá-
tok kavicsba, nagyobb kődarab-
ba ütköznek.

Nem sokkal később már a
hantot formázzák. Hosszúkárra,
téglalap alakúra, mesterségbeli
gonddal elegyengetve közben
egy-egy lapátütéssel simára,
egyenre hol a tetejét, hol a
részugát. Még szemre is vétele-
zik, csöndben és szinte személy-
telenül mozogva a gyászruhás
tömegben, majd odatűzik végére
az ideiglenes fakeresztet, még
oda is taposnak a tövére né-
hányszor a lapos sarkú bakancs-
cal, nehogy szégyenszemre ki-
dőljön.

— Most pedig imádkozzunk
azért a testvérünkért, aki az itt
levők közül elsőként távozik
majd közülünk ebből az ár-
nyékvilágból...

Hallom mögöttem a lépteket.
Elöl H., mögöttem minden eshető-
ségre készen O. Mennek, ha
egyelőre még nem is a kísmer-
hetetlen vég, hanem a sokkal
prózaibb kijárat felé.

6.
Zsebre dugott kézzel baktatok
mögöttük a délutáni napsütés-
ben. Abba kéne hagyni a do-
hányzást. Semmi zsír. Este
nyolckor feküdni, hajnalban kel-
ni. Nyugalom, harmónia — tőp-
rengék, a közeli fogadkozás eny-
he bódulatában.

Feltámadunk — van a kapu
fölé írva. A betűk félkörben
futva formázzák a szót, mely
végül olyan, akár a dicsfény.

Feltámadunk.
— En is? — kérdi. O.
H. meg csak ezt: — Mikor?

Tasnádi
Varga Éva

MENY- ASSZONY- TÁNC

Zsombékos útra léptem,
s a korhadt fűzfák odva
arany méheket küldött
elémbe követségbe.

— Itt repül most a násznagy
zümmögő brummogással,
és megkérdezi: — Jössz-e,
felkészültél menyasszony?

S a hévízgyörki réten
előttem táncol újra
gyerekek-escüvöm perce,
mikor a lányapajtások
papsajt-koszorút tettek
szélben játszó hajamra.

— Zavart kislú-férjem
Sápi Miska volt akkor,
és kézen fogva jártunk
a Galga menti fűben.

— Sírját soha nem látom,
dermedt halott lett ő is
a Don menti kanyarban.

En pedig itt a réten
fejem meghajtva állok,
és hallgatom a méhek
ismétlődő zümmögését:

— Felkészültél, menyasszony?

BÓK

— Mondja, hogy lehet az, a
feleségét állandóan szekálja, toly-
ton civakodnak egymással, az
anyósát pedig isteníti, mindenben
igazat ad neki, mindenkinél job-
ban tiszteli?

— Hja, az én drága anyósom
mindig ellenezte a házasságun-
kat...

— Vádolt — szól a bíró —,
maga egészen intelligens ember-
nek látszik, és mégis...

A rovott múltú ember közbe-
vág:

— Köszönöm a bókot, bíró úr.
Azonban viszonzni nem tudom,
mert megesküdtem, hogy csakis
az igazat fogom mondani...

P. T.

